

HÍÐ ÍSLENSKA NÁTTÚRUFRAEÐIFÉLAG – HÍN

Hamraborg 6a, 200 Kópavogi

www.hin.is

1) Ályktun um Náttúruminjasafn Íslands

„Aðalfundur Hins íslenska náttúrufræðifélags, haldinn 27. febrúar 2010 í Kópavogi, hvetur mennta- og menningarmálaráðherra, Katrínu Jakobsdóttur, eindregið til þess að beita sér af fullum þunga fyrir uppbyggingu á sýningarstöðu og húsakynnum Náttúruminjasafns Íslands þannig að sæmi íslenski þjóð, gestum landsins og ægifagurri náttúru. Minnt er á ályktanir fyrri aðalfunda félagsins til margra ára um málefni Náttúruminjasafns Íslands, höfuðsafns íslensku þjóðarinnar í náttúrufræðum, sem félagið hefur sett á oddinn í meira en heila öld. Hið íslenska náttúrufræðifélag telur farsælast að ráðast í uppbyggingu á veglegu og nýstárlegu náttúruminjasafni, sem hafi höfuðstöðvar á höfuðborgarsvæðinu, helst í miðborg Reykjavíkur í námunda við önnur höfuðsöfn þjóðarinnar.

Félagið leggur áherslu á mikilvægi þess að vanda vel til allrar vinnu sem snýr að stefnumótun og skipulagningu á starfsemi hins nýja safns sem og öðru því er varðar vinnu við hönnun og útlit safnsins. Brynt er að Náttúruminjasafn Íslands starfi í nánnum vísindalegum tengslum við þá fjölmörgu aðila sem rannsaka, unna og sýsla með náttúru landsins. Einkum ber þó að horfa til Náttúrufræðistofnunar Íslands, sem umfram flestar aðrar opinberar rannsóknarstofnanir hefur lögboðnum skyldum að gegna á sviði almennrar skráningar íslenskrar náttúru. Hið íslenska náttúrufræðifélag minnir einnig á samofna sögu og tengsl félagsins við Náttúrugripasafn Íslands, Náttúrufræðistofnun Íslands og nú síðast Náttúruminjasafn Íslands og væntir góðs samstarfs við ráðuneyti mennta- og menningarmála og umhverfismála um framtíðarmálefni Náttúruminjasafns Íslands.“

Greinargerð.

Hið íslenska náttúrufræðifélag minnir á að í ár eru liðin 120 ár og einu ári betur frá stofnun félagsins, en megintilgangur með stofnun þess, 16. júlí 1889, var „að koma upp sem fullkornustu náttúrugripasafni á Íslandi.“ Slíku safni var ætlað að vera landssafn, sem hefði setur sitt í höfuðstað Íslands, og hefur því jafnan verið litið til Reykjavíkur í því tilliti. Hið íslenska náttúrufræðifélag stofnaði líka og rak náttúrugripasafn í 58 ár á tímabilinu 1889–1947, eða þangað til safnið var afhent ríkinu til eignar og rekstrar, ásamt vænum húsbýggingarsjóði, sem félagið hafði safnað í tímans rás.

Um náttúrugripasafnið voru sett lög 1951 og ríkisstofnunin Náttúrugripasafn Íslands hóf starfsemi. Árið 1965 varð Náttúrugripasafnið að Náttúrufræðistofnun Íslands með nýrri lagasetningu. Þrátt fyrir alúð og ástundun ýmissa starfsmanna Náttúrufræðistofnunar Íslands hefur safnið jafnan búið við þröng kjör. Síðastliðin rúm 40 ár, eða fram til vors 2008, var safnið

í illa aðgengilegu bráðabirgðahúsnæði við Hlemm, í tveimur söllum hvorum á sinni hæð. Vorið 2008 var safninu við Hlemm lokað ogmunum komið fyrir í geymslu. Staða húsnæðismála í dag er verri en fyrir heilli öld og tæpum tveimur áratugum betur, þegar safnið var í heimahúsi Benedikts Gröndals, fyrsta formanns HÍN og forstöðumanns safnsins á tímabilinu 1889-1900. Hér er ólíku saman að jafna við önnur helstu söfn þjóðarinnar, Listasafn Íslands, Þjóðminjasafn Íslands og Þjóðarbókhöðuna, sem öll hafa tiltölulega nýlega fengið úrbætur í húsnæðismálum.

Ný lög voru sett um Náttúruminjasafn Íslands vorið 2007 og ráðinn safnstjóri sem skipuleggur og byggir upp hið nýja safn. Hlutverk Náttúruminjasafns Íslands er lögum samkvæmt (2. gr, 35/2007): „...að varpa ljósi á náttúru Íslands, náttúrusögu landsins, nýtingu náttúruauðlinda og náttúruvernd, auk þess að varpa ljósi á samspil manns og náttúru og á náttúru landsins í alþjóðlegu samhengi. Náttúruminjasafnið safnar munum sem henta starfsemi þess, skráir þá og varðveitir. Safnið aftar upplýsinga sem veita yfirlit yfir náttúru Íslands og nýtingu náttúruauðlinda innan lands og utan og annast kynningu með sýningum og annarri fræðslustarfsemi með það að markmiði að veita sem víðtækasta sýn á íslenska náttúru. Safnið skal miðla fræðslu um íslenska náttúru til skóla, fjölmiðla og almennings. Safnið annast rannsóknir á starfssviði sínu.“

Gott og öflugt náttúruminjasafn um náttúrufræði er aðall og stolt hveðrar velstæðrar þjóðar og dýrmætur fróðleiksbrunnur fyrir þegna og gesti viðkomandi lands. Í ljósi þess að Íslendingar byggja og hafa byggt atvinnu sína og líf í landinu á náttúru þess í mjög ríkum mæli, og ekki síður í ljósi þeirrar staðreyndar, að langflestir ferðamenn, sem sækja landið heim, gera það vegna náttúru þess, er hneisa að geta ekki boðið landsmönnum og ferðalöngum upp á vandað og veglegt höfuðsafn um náttúru landsins.

Náttúra Íslands er um margt mjög athyglisverð og sérstök í hnattrænu samhengi. Okkur ber því siðferðisleg skylda til að uppfræða landsmenn og gesti okkar um hana. Hér er ekki aðeins vísað til jarðfræðilegrar sérstöðu landsins, sem felst einkum í ungrri jarðsögu, fjölbreytileika jarðmyndana og góðu aðgengi þeirra, heldur einnig til lífríkisins, sem að miklu leyti mótast af jarðfræði og legu landsins og einkennist öðru fremur af fáum tegundum, en gjarnan stórum og sterkum stofnum. Þar við bætist oft á tíðum óvenjumikill breytileiki í útliti og lífsháttum innan tegunda. Aðstæður sem er að finna á Íslandi – ung náttúra í örri þróun og mótun ásamt myndrænni fegurð í stórbrotnu landslagi elds og ísa – er óvíða að finna annars staðar á Jörðinni. Þessari náttúrugersemi eigum við að gera viðeigandi skil með kynningu og fræðslu í veglegu Náttúruminjasafni Íslands.

Samrit sent:

Borgarstjóranum í Reykjavík
Mennta- og menningarmálaráðherra
Menntamálanefnd Alþingis
Náttúrufræðistofnun Íslands
Akureyrarsetri Náttúrufræðistofnunar Íslands
Náttúruminjasafni Íslands
Rektor Háskóla Íslands
Umhverfisnefnd Alþingis
Umhverfisráðherra
Umhverfisstofnun